

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2017. november 14.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – EUMSZ 21. cikk – 2004/38/EK irányelv – Kedvezményezettek – Kettős állampolgárság – Eredeti állampolgárságának megőrzése mellett a fogadó tagállam állampolgárságát megszerző uniós polgár – Az uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának e tagállamban való tartózkodási joga”

A C-165/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási tanács], Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2016. március 21-én érkezett, 2016. március 8-i határozatával terjesztett elő a

Toufik Lounes

és

a **Secretary of State for the Home Department**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes (előadó), R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C. G. Fernlund és C. Vajda tanácselnökök, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: Illéssy I. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. május 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- T. Lounes képviseletében P. Saini barrister és R. Matharu solicitor,
- az Egyesült Királyság kormánya képviseletében M. Holt, C. Crane és C. Brodie, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: D. Blundell barrister,
- a spanyol kormány képviseletében V. Ester Casas, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: angol.

– a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
– az Európai Bizottság képviselőjében E. Montaguti és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,
a főtanácsnok indítványának a 2017. május 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Toufik Lounes és a Secretary of State for the Home Department (belügyminiszter, Egyesült Királyság) között tartózkodási kártya érintett részére való kiállításának megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2004/38 irányelv (5) és (18) preambulumbekezdése kimondja:
„(5) A tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás valamennyi uniós polgárt megillető jogát, ha azt a szabadság és méltóság objektív feltételei mellett gyakorolják [helyesen: e jog a szabadság és a méltóság objektív feltételei mellett történő gyakorlásának a lehetővé tétele érdekében], a családtagok számára is biztosítani kell, állampolgárságukra tekintet nélkül. [...]
[...]
(18) Annak érdekében, hogy az azon fogadó tagállam társadalmába való integrálódás valódi eszköze legyen, amely tagállamban az uniós polgár tartózkodik, a huzamos tartózkodás jogát annak elnyerését követően nem lehet feltételhez kötni.”
- 4 Ezen irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:
„Ez az irányelv megállapítja:
a) az uniós polgárok és családtagjaik által a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlására vonatkozó feltételeket [helyesen: a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jognak az uniós polgárok és családtagjaik által történő gyakorlására vonatkozó feltételeket];
b) az uniós polgárok és családtagjaik huzamos tartózkodáshoz való jogát a tagállamok területén;
[...].”

5 Az említett irányelv 2. cikke értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező bármely személy;

2. »családtag«:
a) a házastárs;

[...]

3. »fogadó tagállam«: az a tagállam, ahova az uniós polgár költözik [helyesen: utazik] azért, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolja.”

6 A 2004/38 irányelv „Kedvezményezett” címet viselő 3. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokról, akik olyan tagállamba költöznek [helyesen: utaznak], vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.”

7 Ezen irányelvnek a „Tartózkodás joga három hónapig” címet viselő 6. cikke kimondja:

„(1) Az uniós polgárokat érvényes személyazonosító igazolvány vagy útlevél birtokában külön feltételek és más formai követelmények nélkül három hónapig megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni az érvényes útlevéllel rendelkező azon családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik, vagy hozzá csatlakoznak.”

8 Az említett irányelv „Tartózkodás joga három hónapot meghaladóan” címet viselő 7. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

a) munkavállalók vagy önálló vállalkozók a fogadó tagállamban; vagy

b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

c)

– tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzést is, beiratkoztak egy magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján; és

– teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, és nyilatkozattal vagy választásuk szerint más azzal egyenértékű eszközzel bizonyítják a megfelelő nemzeti hatóságnál, hogy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy a tartózkodásuk időtartama alatt ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére; vagy

[...]

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik, vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban, feltéve hogy az uniós polgár megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.”

- 9 Ugyanezen irányelvnek „A huzamos tartózkodás joga” címet viselő IV. fejezetében szereplő 16. cikkének szövege a következő:

„(1) Azok az uniós polgárok, akik jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban, huzamos tartózkodási jogot nyernek ott. Erre a jogra nem vonatkoznak a III. fejezetben előírt feltételek.

(2) Az (1) bekezdést azokra a családtagokra is alkalmazni kell, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárral jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban.

[...]

(4) A már megszerzett huzamos tartózkodási jog csak a fogadó tagállamtól való két egymást követő éven át tartó távollét esetén veszik el.”

Az Egyesült Királyság joga

- 10 A 2004/38 irányelvet az Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (a bevándorlásról [Európai Gazdasági Térség] szóló 2006. évi rendelet; a továbbiakban: 2006. évi rendelet) ültette át az Egyesült Királyság jogába. Ez a rendelet az „uniós polgár” kifejezés helyett az „(Európai Gazdasági Térség [EGT]) állampolgára” kifejezést használja.
- 11 Az említett rendelet eredeti változatának 2. cikke úgy határozta meg az „EGT-állampolgár” fogalmát, mint „egy EGT-állam valamennyi állampolgára”, azzal, hogy az Egyesült Királyság nem tartozik az „EGT-állam” fogalmába.
- 12 Ugyanezen rendelet két egymás utáni, az Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012-vel (2012/1547) (a bevándorlásról [Európai Gazdasági Térség] szóló 2012. évi [2012/1547] módosító rendelet, a továbbiakban: 2012/1547 rendelet), majd az Immigration (European Economic Area) (Amendment) (No 2) Regulations 2012-vel (2012/2560) (a bevándorlásról [Európai Gazdasági Térség] szóló 2012. évi [2012/2560] második módosító rendelet, a továbbiakban: 2012/2560 rendelet) történő módosítását követően ez a cikk a következőképpen rendelkezik:

„»EGT-állampolgár« alatt egy EGT-állam valamennyi olyan állampolgára értendő, aki egyúttal nem brit állampolgár.”

- 13 A 2004/38 irányelv 2., 7. és 16. cikkét a 2006. évi rendelet 6., 7., 14. és 15. cikke ülteti át az Egyesült Királyság jogába.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 14 A spanyol állampolgárságú P. N. G. Ormazabal 1996 szeptemberében az Egyesült Királyságba utazott, hogy tanulmányokat folytasson. Azóta tartózkodik ott, és 2004 szeptembere óta teljes munkaidőben dolgozik.

- 15 2009. augusztus 12-én honosítással brit állampolgárságot szerzett, és – spanyol állampolgárságának megőrzése mellett – brit útlevelet állítottak ki számára.
- 16 2013-ban kapcsolatot létesített az algériai állampolgársággal rendelkező T. Lounes-nal, aki hat hónapos tartózkodásra jogosító látogatói vízummal 2010. január 20-án lépett be az Egyesült Királyságba, majd e határidő lejártát követően jogellenesen tovább tartózkodott ott. P. N. G. Ormazabal és T. Lounes 2014. január 1-jén egyházi, majd 2014. május 16-án polgári házasságot kötött Londonban (Egyesült Királyság). Azóta is az Egyesült Királyságban tartózkodnak.
- 17 2014. április 15-én T. Lounes – EGT-állampolgár családtagjaként – tartózkodási kártya kiállítására irányuló kérelemmel fordult a belügyminiszterhez a 2006. évi rendelet alapján.
- 18 2014. május 14-én kiutasítható személynek címzett állásfoglalást és ahhoz kapcsolódóan az Egyesült Királyságból történő kiutasításáról szóló határozatot kapott, azzal az indokkal, hogy a bevándorlással kapcsolatos ellenőrzések megsértésével túllépte az ebben a tagállamban megengedett tartózkodás időtartamát.
- 19 2014. május 22-én kelt levelében a belügyminiszter tájékoztatta T. Lounes-t a tartózkodási kártya kiállítására irányuló kérelmének elutasításáról szóló határozatáról. Ez a levél lényegében rámutatott arra, hogy a 2006. évi rendelet 2. cikkének a 2012/1547 és a 2012/2560 rendelet általi módosítását követően P. N. G. Ormazabal már nem minősül az előbbi rendelet értelmében vett „EGT-állampolgárnak”, mivel 2009. augusztus 12-én megszerezte a brit állampolgárságot, még ha meg is őrizte spanyol állampolgárságát. Ennélfogva őt az Egyesült Királyságban nem illetik meg az említett rendelet és a 2004/38 irányelv által biztosított jogok. Ennek következtében ugyanezen rendelet alapján T. Lounes – EGT-állampolgár családtagjaként – nem jogosult tartózkodási kártyára.
- 20 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis kitűnik, hogy e módosítás előtt azok a brit állampolgárok, akik – P. N. G. Ormazabalhoz hasonlóan – egy másik EGT-tagállam állampolgárságával is rendelkeztek, a 2006. évi rendelet 2. cikke értelmében EGT-állampolgároknak minősültek – eltérően azoktól, akik nem rendelkeztek ilyen kettős állampolgársággal –, és ezért megillették őket az e rendelet által biztosított jogok. Az említett módosítást követően azonban ezek a polgárok már nem minősülnek EGT-állampolgároknak, ekként pedig nem illetik meg őket ezek a jogok, így módon harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjaikat sem illeti meg az ilyen minőségben az Egyesült Királyságban való tartózkodási jog.
- 21 T. Lounes keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt a jelen ítélet 19. pontjában említett, 2014. május 22-i határozat ellen.
- 22 E bíróságnak kétségei vannak e határozatnak és a 2006. évi rendelet – 2012/1547 és 2012/2560 rendelettel módosított – 2. cikkének az EUMSZ 21. cikkel és a 2004/38 irányelvvel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban.
- 23 E tekintetben rámutat, hogy – a 2012/1547 rendelettel kapcsolatos magyarázó megjegyzés, valamint ennek és a 2012/2560 rendeletnek az indokolása szerint – az említett 2. cikk módosítása a 2011. május 5-i McCarthy ítéletet (C-434/09, EU:C:2011:277) követi, amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez az irányelv nem alkalmazható az olyan uniós polgárra, aki soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, és ezenfelül egy másik tagállam állampolgárságával is rendelkezik.
- 24 A jelen ügyben ugyanakkor nem vitatható, hogy a brit állampolgárság megszerzését megelőzően P. N. G. Ormazabal élt a szabad mozgáshoz való jogával, és spanyol állampolgárként az említett irányelv alapján megszerezte az Egyesült Királyságban való tartózkodás jogát.

- 25 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben lényegében azt kívánja megtudni, hogy – ahogyan azt a belügyminiszter állítja – P. N. G. Ormazabal az Egyesült Királyságban elveszítette-e a 2004/38 irányelv által biztosított kedvezményét az e tagállamban való honosításának időpontjától kezdődően, vagy – ahogyan azt T. Lounes állítja – a brit állampolgárság megszerzése ellenére P. N. G. Ormazabalnak továbbra is az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „kedvezményezettnek” kell minősülnie, valamint hogy – mivel megőrizte spanyol állampolgárságát – továbbra is élhet az említett irányelv által biztosított jogokkal ugyanebben a tagállamban. Az első esetben ugyanis ugyanezen irányelv értelmében uniós polgár családtagjaként T. Lounes-t nem illethetné meg az Egyesült Királyságban a származékos tartózkodási jog, míg a második esetben igen.
- 26 Ezzel összefüggésben ez a bíróság arra is választ kíván kapni, hogy az e kérdésre adott válasz eltérő lenne-e aszerint, hogy P. N. G. Ormazabal az Egyesült Királyságban való huzamos tartózkodási jogot a brit állampolgárság megszerzését megelőzően a 2004/38 irányelv 16. cikke alapján szerezte meg, illetve ha ekkor csak a három hónapot meghaladó tartózkodás jogával rendelkezett ezen irányelv 7. cikke alapján. A P. N. G. Ormazabalt a honosítása előtt megillető tartózkodási jog típusa ugyanis vita tárgyát képezi az alapeljárás felei között, és azt még meg kell határozni.
- 27 E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [közigazgatási tanács], Egyesült Királyság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Amennyiben egy spanyol állampolgár és egyben uniós polgár:

- a [2004/38] irányelv szerinti szabad mozgás jogát gyakorolva az Egyesült Királyságba utazik; és
- [a 2004/38] irányelv 7. vagy 16. cikke szerinti jogát gyakorolva az Egyesült Királyságban tartózkodik; és
- ezt követően megszerzi a brit állampolgárságot, amelyet a spanyol állampolgársága mellett kettős állampolgárságként tart fenn; valamint
- a brit állampolgárság megszerzése után több évvel házasságot köt egy harmadik állam állampolgárával, akivel együtt tartózkodik az Egyesült Királyságban;

akkor e személy és házastársa egyaránt a [2004/38] irányelv kedvezményezettjének minősül-e a 3. cikk (1) bekezdése értelmében mindaddig, amíg e személy az Egyesült Királyságban tartózkodik, és mind brit, mind spanyol állampolgársággal rendelkezik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 28 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében még ha a kérdést előterjesztő bíróság formálisan csupán a 2004/38 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésére korlátozta is kérdését, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához esetlegesen hasznos, valamennyi értelmezési szempontját megadja, függetlenül attól, hogy ez a bíróság kérdésének megfogalmazásában utalt-e azokra, vagy sem (lásd analógia útján: 2011. május 5-i McCarthy ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő információkból kitűnik, hogy az alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróságban felmerülő kérdések nemcsak a 2004/38 irányelvre, hanem egyúttal az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésére is vonatkoznak.

- 30 Ennélfogva úgy kell érteni, hogy kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 2004/38 irányelvet és az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amikor valamely uniós polgár oly módon élt a szabad mozgáshoz való jogával, hogy az ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, illetve 16. cikkének (1) bekezdése értelmében az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamba utazott, és ott tartózkodott, majd – eredeti állampolgárságának megőrzése mellett – megszerezte e tagállam állampolgárságát, több évvel ez után pedig házasságot kötött egy harmadik állam olyan állampolgárával, akivel továbbra is az említett tagállam területén tartózkodik, ezt az állampolgárt az említett irányelv vagy az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének rendelkezései alapján megilleti ebben a tagállamban a tartózkodási jog.

A 2004/38 irányelv értelmezéséről

- 31 A Bíróság állandó ítélezési gyakorlata értelmében a 2004/38 irányelv célja, hogy megkönnyítse és megerősítse a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás alapvető és egyéni jogának a gyakorlását, amelyet közvetlenül az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése biztosít az uniós polgároknak. Ezen irányelv (5) preambulumbekkezdése hangsúlyozza, hogy az említett jogot – e jognak a méltóság objektív feltételei mellett történő gyakorlása lehetővé tétele érdekében – az ezen állampolgárok családtagjai számára is biztosítani kell, állampolgárságukra való tekintet nélkül (2014. december 18-i McCarthy és társai ítélet, C-202/13, EU:C:2014:2450, 31. és 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 32 Az említett irányelv ugyanakkor nem biztosít semmilyen önálló jogot az uniós polgároknak a valamely harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjai számára. Ily módon az ilyen állampolgárokra az ugyanezen irányelv által ruházott esetleges jogok az érintett uniós polgár szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása miatt őt megillető jogokból származtatott jogok (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i McCarthy és társai ítélet, C-202/13, EU:C:2014:2450, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 33 Márpedig amint azt a Bíróság több alkalommal megállapította, a 2004/38 irányelv rendelkezéseinek szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezésből az következik, hogy az irányelv kizárólag valamely uniós polgár olyan tagállamba való belépésének és tartózkodásának feltételeit szabályozza, amelynek e személy nem állampolgára, valamint hogy az irányelv nem keletkeztet származékos tartózkodási jogot uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára olyan tagállamban, amelynek ez az uniós polgár az állampolgára (lásd ebben az értelemben: 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 37. pont; 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 53. pont).
- 34 Elsősorban ugyanis ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy az irányelv hatálya alá tartoznak és az általa biztosított jogok kedvezményezettjei azok az uniós polgárok, akik „olyan tagállamba” utaznak, vagy „olyan tagállamban” tartózkodnak, „amelynek nem állampolgárai”, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, az említett irányelv 2. cikkének 2. pontjában meghatározott családtagjaik (2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 38. pont).
- 35 Másodsorban, a 2004/38 irányelv többi rendelkezése, különösen 6. cikke, 7. cikkének (1) és (2) bekezdése, valamint 16. cikkének (1) és (2) bekezdése utal az uniós polgár tartózkodáshoz való jogára és családtagjainak származékos tartózkodási jogára mind „egy másik tagállamban”, mind a „fogadó tagállamban” (2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 36 Harmadsorban, noha – a jelen ítélet 31. pontjában kifejtetteknek megfelelően – ezen irányelvnek az a célja, hogy megkönnyítse és megerősítse az uniós polgárokat megillető, a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás jogának gyakorlását, továbbra is fennáll, hogy célja, amint az 1. cikkének

- a) pontjából is következik, e jog gyakorlásának a feltételeit érinti (2011. május 5-i McCarthy ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 33. pont; 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 41. pont).
- 37 Ezért állapította meg a Bíróság, hogy mivel egy nemzetközi jogi elv értelmében valamely tagállam nem tagadhatja meg saját állampolgáraitól a területére való belépést vagy ott-tartózkodást, és mivel ezen állampolgárok ott feltétlen tartózkodási joggal rendelkeznek, az említett irányelvnek nem célja, hogy egy uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamban való tartózkodását szabályozza. Következésképpen – figyelemmel a jelen ítélet 32. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra – az sem célja, hogy ugyanezen tagállam területén származékos tartózkodási jogot biztosítson az ezen uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjai számára (lásd ebben az értelemben: 2011. május 5-i McCarthy ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 29., 34. és 42. pont; 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 42. és 43. pont).
- 38 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a spanyol állampolgársággal rendelkező P. N. G. Ormazabal a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta azzal, hogy az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamba utazott, és ott tartózkodott, amikor 1996-ban elhagyta Spanyolország területét, hogy az Egyesült Királyságba menjen. Az sem vitatott, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az irányelv „kedvezményezettjének” minősült, valamint hogy a 7. cikk (1) bekezdése, illetve – amint azt egyébként az Egyesült Királyság kormánya elismerni látszik – ezen irányelv 16. cikkének (1) bekezdése alapján tartózkodott az Egyesült Királyságban legalábbis a brit állampolgárság honosítás útján való megszerzéséig.
- 39 Mindazonáltal – amint arra a főtanácsnok indítványának 48. és 63. pontjában rámutatott – ezen állampolgárság megszerzése P. N. G. Ormazabal esetében a jogrend megváltozását is magával vonta a nemzeti jog és az említett irányelv tekintetében egyaránt.
- 40 P. N. G. Ormazabal ugyanis azóta az egyik olyan tagállamban tartózkodik, amelynek állampolgárságával rendelkezik, következésképpen pedig ott – a jelen ítélet 37. pontjában említett nemzetközi jogi elvnek megfelelően – feltétlen tartózkodási jogot élvez.
- 41 Ebből következik, hogy a brit állampolgárság megszerzése óta P. N. G. Ormazabal egyrészt már nem felel meg a „kedvezményezett” 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalmának, a jelen ítélet 34. pontjában felidézetteknek megfelelően. Másrészt – a jelen ítélet 36. és 37. pontjában kifejtettek figyelemmel – az említett irányelvnek már nem az a célja, hogy P. N. G. Ormazabal Egyesült Királyságban való tartózkodását szabályozza, mivel ez a tartózkodás – jellegénél fogva – feltétlen.
- 42 E körülmények között úgy kell tekinteni, hogy a 2004/38 irányelvet már nem kell alkalmazni P. N. G. Ormazabal helyzetére azóta, hogy az Egyesült Királyságban honosították.
- 43 Ezt a következtetést nem kérdőjelezheti meg az a körülmény, hogy P. N. G. Ormazabal a szabad mozgáshoz való jogával élt akkor, amikor az Egyesült Királyságba utazott, és ott tartózkodott, és brit állampolgársága mellett megőrizte spanyol állampolgárságát is. E kettős körülmény ellenére ugyanis továbbra is igaz az, hogy ezen állampolgárság megszerzése óta P. N. G. Ormazabal ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében már nem „olyan tagállamban” tartózkodik, „amelynek nem állampolgára”, ennél fogva pedig e rendelkezés értelmében már nem tartozik a „kedvezményezett” említett irányelv szerinti fogalmának hatálya alá.
- 44 Figyelemmel a jelen ítélet 32. és 37. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra, a harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársa, T. Lounes sem tartozik e fogalom hatálya alá, tehát ugyanezen irányelv alapján nem illetheti meg az Egyesült Királyságban a származékos tartózkodási jog.

Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének értelmezéséről

- 45 Mivel a 2004/38 irányelv alapján nem illetheti meg származékos tartózkodási jog harmadik állam T. Lounes-éhoz hasonló helyzetben lévő állampolgárát, meg kell határozni, hogy ilyen tartózkodási jog eredeztethető-e mindazonáltal az EUM-Szerződésnek az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseiből, és különösen az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdéséből, amely a Szerződésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak biztosítja a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot.
- 46 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a Bíróság bizonyos esetekben már elismerte, hogy uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjait, akik a 2004/38 irányelv rendelkezései alapján nem rendelkeznek származékos tartózkodási joggal abban a tagállamban, amelynek állampolgárságával ez az uniós polgár rendelkezik, megillette ez a jog az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján (lásd ebben az értelemben: 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 44–50. pont; 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 54. pont).
- 47 A 2004/38 irányelvvel azonos módon azonban ezen utóbbi rendelkezés semmilyen önálló tartózkodási jogot nem biztosít az ilyen állampolgárok számára, hanem kizárólag az érintett uniós polgárt megillető jogokból származtatott jogot (2012. november 8-i Iida ítélet, C-40/11, EU:C:2012:691, 66. és 67. pont; 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 36. pont).
- 48 Ily módon az uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagját megillető származékos tartózkodási jog főszabály szerint csak akkor áll fenn, ha az az uniós polgár szabad mozgáshoz való joga hatékony gyakorlásának biztosításához szükséges. E származékos jog célja és igazolása tehát azon a megállapításon alapul, hogy e jog elismerésének megtagadása sértheti többek között ezt a szabad mozgást, valamint az uniós polgár EUMSZ 21. cikk (1) bekezdéséből eredő jogainak gyakorlását és hatékony érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2012. november 8-i Iida ítélet, C-40/11, EU:C:2012:691, 68. pont; 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 45. pont; 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet, C-165/14, EU:C:2016:675, 36. és 73. pont).
- 49 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy ellentétben azzal, amivel lényegében az Egyesült Királyság kormánya érvel, valamely tagállam P. N. G. Ormazabalhoz hasonló állampolgárának helyzete, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta akkor, amikor jogszerűen egy másik tagállamba utazott, és annak területén jogszerűen tartózkodott, nem hasonlítható egy kizárólag amiatt tisztán belső helyzethez, hogy ez az állampolgár e tartózkodás ideje alatt – eredeti állampolgárságán felül – megszerezte a fogadó tagállam állampolgárságát is.
- 50 A Bíróság ugyanis már elismerte, hogy fennáll az uniós joggal való kapcsolat olyan személyek esetében, akik valamely tagállamnak egy másik tagállam területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai, amely tagállamnak szintén állampolgárai (lásd ebben az értelemben: 2017. június 8-i Freitag ítélet, C-541/15, EU:C:2017:432, 34. pont).
- 51 Ily módon P. N. G. Ormazabal – aki két tagállam állampolgárságával rendelkezik, és uniós polgárként gyakorolta a származási tagállamától eltérő tagállamban való szabad mozgás és tartózkodás jogát – többek között e két tagállam valamelyikével szemben hivatkozhat az e minőségéhez kapcsolódó, többek között az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében előírt jogokra.
- 52 A tagállamok állampolgárai számára az e rendelkezésben elismert jogok közé tartozik a fogadó tagállamban a családi élet szokásos körülmények között történő fenntartása, és ezzel együtt családtagjaik jelenléte is (lásd analógia útján: 2008. július 25-i Metock és társai ítélet, C-127/08, EU:C:2008:449, 62. pont).

- 53 Az a körülmény, hogy valamely tagállam olyan állampolgára, aki egy másik tagállamba utazott, és ott tartózkodik, később – eredeti állampolgárságán felül – megszerzi ezen utóbbi tagállam állampolgárságát, nem vonhatja maga után azt, hogy megfosszák ettől a jogától, ellenkező esetben sérülne az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése hatékony érvényesülése.
- 54 Elsősorban ugyanis ez azt eredményezné, hogy ez az állampolgár ugyanolyan bánásmódban részesül, mint a fogadó tagállam olyan polgára, aki soha nem hagyta el a fogadó tagállamot, elvonatkoztatva attól a körülménytől, hogy az említett állampolgár azzal gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, hogy az említett tagállam területén telepedett le, és megőrizte eredeti állampolgárságát.
- 55 Márpedig egy tagállam nem korlátozhatja a valamely másik tagállam állampolgárságának birtoklásából eredő hatásokat, különösen az ahhoz az uniós jog értelmében kapcsolódó azon jogokat, amelyek abból erednek, hogy valamely uniós polgár gyakorolja a szabad mozgáshoz való jogát.
- 56 Másodsorban hangsúlyozni kell, hogy az uniós polgárok számára az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében biztosított jogok – köztük a családtagokat megillető származékos jogok – célja többek között az érintett uniós polgár fogadó tagállam társadalmába való fokozatos beilleszkedésének elősegítése.
- 57 Márpedig a P. N. G. Ormazabalhoz hasonló olyan uniós polgárnak, aki azt követően, hogy – a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása révén – a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, illetve 16. cikkének (1) bekezdése értelmében és ezek tiszteletben tartásával a fogadó tagállam területére utazott, és több éven keresztül annak területén tartózkodott, megszerzi e tagállam állampolgárságát, célja, hogy tartósan beilleszkedjen az említett állam társadalmába.
- 58 Amint arra a főtanácsnok indítványának 86. pontjában lényegében rámutatott, úgy vélni, hogy egy, a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása okán az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése értelmében e jogokkal felruházott ilyen uniós polgárnak le kell mondania az e jogok – többek között a családi életnek a fogadó tagállamban való fenntartásához való jog – nyújtotta előnyről amiatt, hogy az e tagállambeli honosítás révén e tagállam társadalmába való szorosabb integrálódásra törekedett, szembemenne a fokozatos integráció e rendelkezés által előnyben részesített logikájával.
- 59 Ebből emellett az is következne, hogy egy, a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló és eredeti állampolgárságán felül a fogadó tagállam állampolgárságát megszerző uniós polgár a családi élete szempontjából kevésbé kedvező bánásmódban részesülne, mint az az uniós polgár, aki szintén élt ezzel a joggal, de csupán eredeti állampolgárságával rendelkezik. Ily módon a fogadó tagállamban az uniós polgárra ruházott jogok – különösen a családi életnek a valamely harmadik állam állampolgárával való fenntartásához való jog – mérséklődnének az e tagállam társadalmába való beilleszkedésének mértéke és azon állampolgárságok száma alapján, amelyekkel rendelkezik.
- 60 A fentiekből következik, hogy az uniós polgárok számára az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében biztosított jogok hatékony érvényesülése megköveteli, hogy a P. N. G. Ormazabaléhoz hasonló helyzetben lévő uniós polgárt a fogadó tagállamban azt követően továbbra is megillettehessék az említett rendelkezésre alapított jogai, hogy eredeti állampolgárságán felül megszerezte e tagállam állampolgárságát, valamint hogy – többek között – családi életet alakíthasson ki a harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársával, az ezen utóbbi számára biztosított származékos tartózkodási jog révén.
- 61 Ami az e származékos tartózkodási jog biztosításával kapcsolatos feltételeket illeti, azok nem lehetnek szigorúbbak, mint az említett tartózkodási jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára történő biztosítása tekintetében a 2004/38 irányelvben előírt feltételek, amely uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta. Ugyanis még ha a jelen ítélet előző pontjában említettet hasonló helyzet nem is tartozik ezen irányelv hatálya alá, az irányelvet analógia útján

alkalmazni kell erre a helyzetre (lásd analógia útján: 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 50. és 61. pont; 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítélet, C-133/15, EU:C:2017:354, 54. és 55. pont).

- 62 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/38 irányelvet akként kell értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amikor valamely uniós polgár oly módon élt a szabad mozgáshoz való jogával, hogy az ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, illetve 16. cikkének (1) bekezdése értelmében az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamba utazott, és ott tartózkodott, majd – eredeti állampolgárságának megőrzése mellett – megszerezte e tagállam állampolgárságát, több évvel ez után pedig házasságot kötött egy harmadik állam olyan állampolgárával, akivel továbbra is az említett tagállam területén tartózkodik, ezt az állampolgárt az említett irányelv rendelkezései alapján nem illeti meg a szóban forgó tagállamban a származékos tartózkodási jog. Megilletheti ugyanakkor egy ilyen tartózkodási jog az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján, olyan feltételek mellett, amelyek nem lehetnek szigorúbbak, mint az említett jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára történő biztosítása tekintetében a 2004/38 irányelvben előírt feltételek, amely uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta.

A költségekről

- 63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet akként kell értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, amikor valamely európai uniós polgár oly módon élt a szabad mozgáshoz való jogával, hogy az ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, illetve 16. cikkének (1) bekezdése értelmében az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamba utazott, és ott tartózkodott, majd – eredeti állampolgárságának megőrzése mellett – megszerezte e tagállam állampolgárságát, több évvel ez után pedig házasságot kötött egy harmadik állam olyan állampolgárával, akivel továbbra is az említett tagállam területén tartózkodik, ezt az állampolgárt az említett irányelv rendelkezései alapján nem illeti meg a szóban forgó tagállamban a származékos tartózkodási jog. Megilletheti ugyanakkor egy ilyen tartózkodási jog az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján, olyan feltételek mellett, amelyek nem lehetnek szigorúbbak, mint az említett jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára történő biztosítása tekintetében a 2004/38 irányelvben előírt feltételek, amely uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta.

Aláírások